

# De Eraut

van de

## Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 25 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Insendingen, die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 19 April 1908. No. 1581.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.30. Aanvragen en vermelding van lieftedagen f —.12 per regel.

„Ik ben dood geweest, en zie, ik ben levend”.

[PASCHEN.]

En die leef, en ik ben dood geweest; en zie, ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen. En ik heb de sleutels der helle en des doods.

Openb. 1:18.

Ons Paschen is het overwinningfeest van onzen Koning. In den Paaschjubel weerklinkt de klank van victorie. Het „Triumf, triumf, Immanuel verrijst” is de uitdrukking van ons met leven, ons mee genieten in zijn heilige kroning.

„Te kunnen zeggen: „Ik ben dood geweest”, dat is de kreet van zegepraal. Niet een beschouwing over den dood, noch ook een denken van ander dood, maar zelf te kunnen zeggen: „Ik ben dood geweest”, dat is het waar de macht van onzen Koning zich in uitsprekt. Niet een gissen of vermoeden, wat het bij het overgaan in den dood en na het sterven zijn zal, maar van de overzijde van het graf ons toespreken, den stroom doorwaad hebben, en nu staan aan den oever van het leven, en van dien oever des levens ons toeroepen: Ik ben door den dood heen gegaan, ik heb aan den dood mij overgegeven, alle bangheid des doods heb ik doorworsteld, het was niet maar een schijndood, die mij overviel. In volen, letterlijken zin ben ik in de diepte des doods afgedaald. Ik ben dood geweest! Maar nu, hoor 't Verlossingswoord: „Ik ben dood geweest, maar zie ik ben levend”. De dood heeft niet overmocht. Het leven is sterker dan de dood gebleken. Het leven in mij heeft den dood teruggedrongen, zijn banden losgemaakt, zijn verdervende macht gebroken. Niet maar: ik leef, neen: Ik ben levend! zegt de Christus, als om uit te drukken, dat 't alles van rijk, heerlijk leven in hem tintelt, en dat 't niet een macht van buiten, maar de heerschende macht en mogendheid van zijn eigen leven is geweest, waardoor hij den dood overweldigde en diens kluisen verbrak.

Onze Koning is dood geweest, en zie hij is levend. Hij stierf niet, om straks weer te sterven. Zijns is een opstanding niet gelijk de opwekking van een Lazarus. Die opwekking was een ongedaan maken van den dood voor een tijd; een tijdelijk weer verlenen van het afgesneden leven, maar om straks een tweede sterven tegemoet te gaan. Een tweemaal sterven, als om de overmacht van den dood nog te banger te doen uitkomen. Maar zoo is het bij onzen Koning niet. Zijn opstanding is niet, dat hij voor een veertigtal dagen nogmaals uit de kerker van den dood wordt vrijgelaten, om straks toch weer zijn tol aan den bitteren dood te moeten afbetalen. Onze Koning gaat in het hol van den dood in, om den dood in zijn eigen somber paleis aan te vallen; tegen hem te worstelen; hem in die worsteling ten onder te brengen; te toonen hoe 't leven machtiger is dan de dood; en nu als de drager van het leven over den dood te triomfeeren.

„Ik ben dood geweest!” zegt: De dood heeft mij gehad; ik was in zijn macht; zijn banden omknelden mij; het scheen of zijns de zegepraal bleef. Maar nu, zie hier het bewijs van zijn nederlaag. Nu is die dood geweest ben, ben ontkomen; het graf heeft mij moeten vrijlaten; de dood kon mij niet houden, hij had er de macht, de mogendheid niet toe; en nu verschijnt ik u, mijn apostel, uit de zalen des eeuwigen lichts, en spreek zelf u van den troon mijner heerlijkheid toe, want ik leef. Neen meer, ik ben levend, het leven in mij is sterker dan de dood gebleken, en een stroom van leven vloeit van mij uit naar mijn heilige gemeente die ik met mijn bloed gekocht heb.

Sterker nog. De Christus zegt niet maar: Ik ben levend, maar voegt er bij: En zie, ik ben levend in alle eeuwigheid, achtervolgd door een plechtige Amen! „Zie, ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen!” Ge tast en voelt het, bij onzen Koning gaat 't niet om zijn persoon. Hij verschijnt niet als één uit de velen, als één die ont kwam, waar de anderen niet ont kenden. Dat hij, onze Koning, dood is geweest, en nu toch leeft, ja, levend in zich zelf is, raakt ons allen. Zijn sterven was geen sterven uit natuurnoodwendigheid. De dood haalde hem niet weg, maar hij ging in den dood zelf in, ja, wilde er in gaan, om den dood in zijn eigen machtsfeer op te zoeken. Gelijkt David eens Goliath te gemoet ging, en hem in den naam des Heeren met zijn slingersteen nederwierp en versloeg, zoo ook was onze Koning den dood te gemoet getreden, en had zich willig door hem laten overweldigen, om door toch te leven nadat hij dood was

geweest, de nietigheid van den dood voor alle sferen te doen uitkomen, hem in zijn rijksbewind aan te tasten, de kroon hem van 't hoofd te nemen, en den Dood als Dood, d.i. als onheilige wereldmacht, in beginsel te vernietigen. „Ik ben levend in alle eeuwigheid, Amen.” Hier treedt de plechtige pauze in, en in die pauze gaat het Amen der hemelen uit. Jezus leeft niet maar, doch het is het eeuwige leven, dat, in den Christus heerschend, den Dood zijn finalen ondergang profeteert.

Van daar dat het leven van den Christus, die dood geweest is, een psalm van leven door heel de schepping doet ruischen, en dat hij er bij betuigt: „Ik heb de sleutels der hel en des doods.” Na Golgotha scheen het, of de Christus in de macht van den dood was. Maar zie, 't is juist omgekeerd. De Christus houdt nu den dood gevangen, en de sleutels van hel en dood rusten in zijn hand. En dit is het uitroepen van de vrijheid over al Gods schepsel. Al 't schepsel zucht als in barensnood zijnde, om uit de bangheid en de banden des doods verlost te worden. Maar wat held ook optrad, toch was aller einde, dat ze voor den dood het hoofd bogen en bezweken. Zoo verging het den één, en zoo verging het een iegelijk die na hem kwam. Aan den dood verbleef altoos de eindheerschappij, en wat machts vorsten ook op aarde waren opgestaan, aller einde was onveranderlijk geweest, dat ze, ontzield en van leven beroofd, in die kille graf werden uitgestrekt. En dan was hun macht ten einde, dan gaven ze geen teeken van leven meer, dan voerde de dood eeuw in eeuw uit over zijn verslagenen de heerschappij. Ze waren als in den burch van den dood en in den kerker van het graf opgesloten, en de sleutels van dien burch en van dien kerker hield de Dood zelf. Niemand die den burch ontsluit, dien kerker openen kon.

Maar hier is 't alles gekeerd. De Christus heeft tegen den dood geworsteld niet voor zich zelf. Niet om zijn eigen leven te sparen. Niet om aan de bitterheid des doods te ontkomen. Van den Thabor, te midden van zijn verheerlijking, had hij in glorie kunnen opvaren, zonder ooit met den dood in aanraking te komen. Nooit zou de dood hem hebben gegrepen, nooit zou de dood hem achterhaald hebben. Hemoch toch was van zulk opvaren zonder te sterven getuige, en Elia getuigt mede. Maar hij wilde in den dood ingaan. Den dood te zoeken was het verlossingsprogramma, dat hij van Bethlehem medebracht. Van een weigeren of ontwijken van den dood was geen sprake. De dood was een onheilige macht, die het leven der wereld drukte en ten onder hield. Nu sata overwonnen te hebben, was niet genoeg. Ook de Dood moest ten onder gebracht, ook zijn heerschappij over Gods schepping moest worden te niet gedaan. En daarom wilde Jezus den dood niet ontgaan, maar bepaalde hij zelf 't oogenblik, waarop de dood hem zou opwachten, de hand naar hem zou uitstrekken, en hem omknellen zou, om dan onverwijd de reuzenworsteling aan te binden, en die worsteling tot het bittere einde door te zetten. Hij mocht den dood niet afweren, noch aan zijn onheilige omarmingen zoeken te ontkomen. Neen, tot in de verborgenheid van den dood zou hij doordringen. De vallei des doods door, langs alle pad der gruwelijke donkerheid, toen de dood hem had, maar om dan ook op eenmaal dit alles om te keeren, den dood die hem had, zelf aan te grijpen, en te midden van zijn vasten burch, aan den dood zijn heerschappij te ontwingen, den dood terug te stooten, en zelf uit den dood in het rijkste, reinste leven uit te gaan.

Een sterven niet voor zich zelf, maar voor het schepsel; een ingaan in den dood, niet zich zelf ten goede, maar om Gods uitverkorenen ten leven te brengen, en den ban des doods over alle creatuur op te heffen. En daarom werd de dood niet losgelaten, eer hij de sleutels van zijn burch had overgegeven, om nu voortaan een gevangene van onzen Koning te zijn. Zoo werd de eens oppermachtige machteloos gemaakt. Hij, die allen bond, werd zelf gebonden. Hij die allen in zijn kerker besloot, wordt in zijn eigen woonstede als een gevangene besloten. Hij kan Jezus niet houden, hij moet Jezus loslaten, hij voelt, hij niet dat hij tegen het leven niet bestand is. En als Jezus uit het rijk der dooden uittreedt, is de heerschappij van den dood voor altoos geknakt en gebroken. Onze Koning treedt als overwinnaar uit, en voert de sleutels van graf en dood met zich.

Hij stierf voor ons, voor ons ging hij in den dood, en voor ons treedt hij zegepraalend uit graf en dood uit. En nu wenkt hij van verre. Nu roept hij uit de volheid des eeuwigen levens ons toe, en zegt dat hij dood

geweest is, en nu levend is, nu leeft, leeft in eeuwigheid, en dat alle vreeze kan gebannen worden, want de Christus de sleutels zijn, die den toegang en den uitgang van graf en dood beheerschen. Het was niet een persoonlijk sterven, een persoonlijk weer ten leven komen, maar als Zoon des menschen den vijand des menschen ter neder werpen, en nu een leven uitbrengen, dat wie uit de menscheit aan hem zich aansloot, voor eeuwig zalig zijn zou. Van de ure van den val had loodswaar de scepter des doods op al wat adem had gedrukt. De dood was de benauwing van ons menscheit geweest. Ons leven was onder die onoverstannelijke benauwing van den dood vergaan. Als een monsterachtige macht had de dood ons menscheit leven ten onder gehouden. En zie, die monsterachtige macht heeft Jezus aangegrepen; heeft hij van de borst der menscheit afgewenteld. Er is vrijmaking gekomen, en nu geen vreeze meer; de sleutels van dood en graf zijn niet meer in satan's hand, maar in de hand van onzen Koning, den Zoon van God en des menschen Zoon.

De Dood is een macht. Hij is een vijand. De laatste vijand die door onzen Koning zal worden te niet gedaan. Ge verstaat den dood niet, zoo hij u nog niets is dan een feit, het feit van sterven, nu van dezen, dan van genen; een op zichzelf staand feit, dat zich gedurig herhaalt. Zoo wordt de dood gerekend op het stadshuis, bij den burgerlijken stand. Van daag aangifte dat deze, en morgen aangifte dat die overleden is. En die sterfgevallen worden dan opgeteld. Het wordt een optelsom zonder meer, en van de macht van den dood weet men in deze doodenregisters niets. Het is er mede als met de geboorteregisters. Heden dit kind, morgen dat kind geboren, en aan het eind van het jaar zoo veel saam, maar zonder dat er aan Gods scheppende Almacht die al deze levens schiep, ook maar gedacht wordt. Maar in de Schrift is 't heel anders. Daar is de dood een macht, en is elk sterfgeval niets dan een openbaring van die ééne, alles verdelende macht, die in deze wereld is ingedragen. Ge voelt reeds wat zulk een macht beteekent in de natuur, als de winter komt, en onder de heerschappij van dien winterkoning 't alles in den doodsloop gaat, en alle levensbloed versterft. Ook dan is er niet maar een reeks van feiten, dat dit blad verdort en die boom ontbladert wordt, maar het is de wintervorst, die het al verdoren en versterven doet. Om te klemen, om te bloeien, om leven te bevorderen kan de natuur de zon niet missen. Maar nu als de herfst ten einde gaat, houdt alle koestering van die zon op, en in de plaats van haar koestering komt de vorst met zijn doodelde koude. En die Wintervorst, waarvan Tollens song, dat hij op Nova Zembla in het eeuwige ijs zijn zetel heeft opgeslagen, die vorst, die koude, die winterkoning, dat is de macht die den dood op heel de natuur doet nederdalen, en alle leven tot in den stroom stroomt. Ook bij zware epidemien van pest of pokziekte of van den zwarten dood, voelt een ieder, dat er niet maar op zichzelf staande feiten en ziektegevallen zijn, maar dat er een macht in uw dorp, een macht in uw stad binnendrong, die op u aanvalt, u aantast, u op het krankbed werpt, en zoo God 't niet verhoedt, u ten grave sleept. En in dien zin een macht is de dood in het gemeen. Denk u, welk oogenblik ook, dat er niemand sterft, toch is de dood er. Alleen maar, zijn macht gaat op zulk een oogenblik niet uit. Hij toeft dan, maar staat reeds gereed, zich een nieuwen prooi uit te kiezen. De poësie heeft dit evenals de Schrift tot ons bewustzijn gebracht. Ze beeldt den dood met zels en spade af. Ze bezingt den dood als een macht des verderfs die rondwaart. Ze bracht taferel na taferel van wat die dood werkt, op het doek. En dit is nu wel alles zinbeeldig, en zoo ge wilt overdrachtelijk, maar in haar kern is deze poësie waarheid. De poësie grijpt wat de nuchtere denker niet ontdekken kan. Ze klimt van het enkele feit op tot de macht die het in het leven riep, en zoo stemmen poësie en Schrift overeen, om den dood als baas, ontzettende macht voor den geest te roepen, een macht van ontzetting en vreeze, een macht waar al 't schepsel onder zucht.

Naar luid der Schrift ontstaat alle leven en bezieling door den adem Gods. Daarom zingt de psalmist: „Neemt Gij den adem van hen weg, zij sterven en keeren weder tot het stof,” en omgekeerd: „Zendt Gij uwen Geest uit, zoo worden ze geschapen.” En nu hangt in Gods schepping alles organisch saam. Hij schiep ons een ziel in, en die ziel wordt innerlijk bewogen door den adem Gods, en zoo lang die ziel deze heilige bezieling ontvangt, is die ziel machtig, krachtig, gezond en sterk,

en heerscht ze met die macht en die kracht over het lichaam, door dat lichaam over de natuur, en brengt 's menschen koninklijke heerschappij over de natuur tot openbaring. En daarom, zoo lang die adem Gods 't alles in ons bezielde en heiligde en daardoor op kracht hield, leefde 't al en tintelde dat leven in ons van heiligen gloed, en kon niets de heerschappij van onze ziel, van onzen geest over ons lichaam en over de stof in dat lichaam verstoren. Maar die gouden keten, die dit alles saambond en alles saamhield, is verbroken. De zonde is het demonisch pogen, om te beproeven, of de mensch het ook niet zonder die bezieling van Gods adem kan doen. Het beproeven, om zonder God toch stand te houden, toch te leven en toch zijn heerschappij te handhaven. Dat is het wezen der zonde. Ze trekt een scheur in wat God organisch saamweefde. Zoodra de zonde komt, wil de ziel zonder God op zich zelf bestaan, en dat kan ze niet, en daarom begint terstond haar geestelijke versterving. En zoo niet is de ziel door die geestelijke versterving gewond, of ook de macht van ziel en geest over het lichaam wordt verzwakt, krankheid treedt in, de aangeboren en ingeschapen kracht vermindert. En al houdt de ziel, ook in dien gebroken toestand, den strijd nog ettelijke jaren vol, toch kan het einde geen ander zijn, dan dat het lichaam zich van de ziel losmaakt. En zoo is die band tusschen ziel en lichaam niet verstoord, of ook het lichaam kan zich niet langer saam houden, het gaat tot ontbinding over, en in het lijk herneemt de stof haar heerschappij.

En diezelfde ontbinding trekt door heel 't leven. De dood werkt niet alleen op uw stervensponde. Wie onbekeerd den dood tegengaat, heeft reeds heel zijn leven lang de kiem van den dood in zich omgedragen. Neen, er is niet alleen een lichamelijke sterven, er is evenzoo een geestelijke dood die de kracht der ziel ontbindt. Er is een zedelijk sociaal dood die de saamleving der menschen tot ontbinding doet overgaan. Er is een nationale dood, als een volk zijn kracht heeft verterd, en innerlijk wegsterft. De dood waart door heel 't menscheit leven, en altoos weer, en op elk terrein, is de dood het zich verheffen van wat zich afscheurde en losrukte van God, om een macht naast, een macht tegenover God te zijn. Heel de schepping moet in den gouden keten van Gods bestel aan den Almachtige als opgehangen zijn, en zoo niet maakt de zonde, onder satans invloed, de schakels uit dien gouden keten los, of alles wat loslaat en neerplukt, wordt een onreine en onheilige macht, een macht die zich tegen God stelt, een vijand, en onder alle deze vijanden is de dood de laatste, de hoogste in kracht, omdat hij heerscht over alle leven, en over alle openbaring van leven. Wat de koude en de vorst in den winter der natuur is, dat is de dood voor al wat leeft en leven heeft. Niets weerstaat hem, niets is er tegen bestand. Het moet al voor hem bukken.

Toch ontwaart de mensch die macht van den dood 't sterkst als hij sterven moet, of wat hem 't liefst op aarde was, aan den dood moet prijs geven. Over zijn geestelijke dood zelf hij zich heen. Tegen de ontbinding van ons menscheit leven bindt hij den strijd aan. Ziekte en krankheid poogt hij af te weren. Zoolang het sterven nog toeft, poogt hij te triomfeeren over alle lijden en alle smart. Maar komt de dood zijn ziel van zijn lichaam afscheuren, dan is het uit, dan moet hij den strijd opgeven, en dan waent wie lief heeft, bij zijn stervensponde en plant treurwilgen bij zijn graf.

Ook al had Jezus de macht der zonde voor ons gebroken en onze zonde verzoend, toch zou er zonder het wonder van Paschen uit de menscheit geen jubelzang zijn opgegaan. Zou er verandering komen, zou er vrijmaking, zou er waarlijk verlossing zijn, dan moest de Dood ook in het sterven zelf worden aangetast en de triomf behaald zijn op wat we den Dood in enger zin noemen, op wat het brandpunt van zijn macht in de levensvermindering is.

Van daar de blijde heugenis, zoo dikwijls de lente in de natuur, en ons Paschen in ons menscheit leven terugkeert. Voor den jubelzang van ons Paascheest voelt al wat leven heeft. Niet alsof met ons Paschen druk en lijden week, of ook de bittere ure van het sterven van ons was genomen. Maar Paschen is de profetie. De profetie, dat onder wat druk we ook doorgaan, toch de laatste vijand niet onverwilt zal zijn. Dat er nu reeds bij aanvang, maar straks in volkomen voleinding, vrijmaking, verlossing en redding komen zal, en dat eens de schare der verlost met al Gods engelen zal juichen, als de Dood zijn dood zal hebben gevonden, en zijn onheilige macht onder den laatste aanval van onzen heiligen Koning bezwijken zal. Een profetie die nu reeds in vervulling gaat, zoo dikwijls er een verlost in Jezus ontslaapt, en in zijn sterven niet meer een straf voor de zonde ondergaat, maar aan alle zonde afsterft. Maar een profetie, die, lang vóór ons sterven, heel ons leven opheft, en ons uit den dood in het leven doet overgaan. Uit die profetie van 't Paschen kiemt de hope. Die hope, die, wat druk of lijden of smart ons ook neerdukt, ons altoos weer met blijden moed het hoofd doet opheffen, ons in de toekomst een verschieft toonend, waarin een wereld vol weelde en gelukzaligheid zoo scherp afschaduwt tegenover de ween die ons hier achtervolgen op ons pad, en ons hart zoo bitter beklemmen. En die hemelsche profetie, die hier reeds een glans op ons leven werpt, en eens onze smaadheid in glorie verwisselen zal, die komt tot u uit het geopend graf van uw Heiland. In de macht van den dood trok zich al uw ellende saam, en die macht van den dood heeft uw Koning voor nu en eeuwig overwonnen, om ze eens in zijn eldtriumf volkomenlijk teniet te doen door den adem zijnsmonds.

„Niet gezien en nochtans geloofd”.

[PASCHEN.]

Jezus zeide tot hem: Omdat gij mij gezien hebt, Thomas, zoo hebt gij geloofd; zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben.

Joh. 20: 29.

Ook op Paschen genoten de discipelen, en met hen die vrouwen uit Jezus kring, die steeds met de apostelen saam waren, een genot van rijke aanschouwing, dat wij zoo licht geneigd zijn, hun te benijden. Met Maria Magdalen in dien vroegen morgen bij het graf te hebben kunnen omdolen, en met een Roboet diep uit de ziel, in aanbidding voor Jezus te hebben kunnen nederknielen, het zou verrukkelijk zijn geweest.

Dat vrede zij ulieden! tot zijn discipelen zonden we zulven hebben willen beluisteren. Op den weg naar Emaus Jezus te hebben kunnen vertellen, het zoo zicls genot van de hogste orde zijn geweest. Hem te zien, en uit zijn ogen den glans van het nieuwe leven der heerlijkheid te kunnen opvangen, het ware zelf inleven in het eeuwige geweest. Wat in de 18e eeuw een dichter de kinderkens leerde zingen: „Och, was Jezus nog op aarde, 'k Ging aanstonds naar Jezus heen”, het is een gedachte die soms ieder onzer bekruipet. De geest is wel meer dan het vleesch, en bij zijn gerade, die geestelijk is, leeft onze ziel, maar de vleeschwording was hier toch de machtige gebeurtenis, aan de „waarheid van zijn lichaam”, zegt onze Confessie, hangt de realiteit van ons geloof; en we verstaan het dat de apostelen zoo breed majestueus het nitmeten, „wat hun oogen gezien en wat hun ooren gehoord, ja zelfs wat hun handen getast hebben van het Woord des Levens”.

Als mensch zijn we een dubbel wezen. Geest en vleesch. Ziel en lichaam. Alleen waar die beide saamwerken, is voor ons de volheid van kracht en besef aanwezig. En daarom legt Johannes ook op dat „asten met de handen” zooveel nadruk.

En toch, er was bij dit terugzien van den herrezen Heiland, voor de discipelen iets vreemds, iets ongewoons, iets dat hun volle genieting stoorde. Ze zagen hun doodgewaanden Meester wel weer voor zich, maar het beeld dat hun oog, en dat het oog van hun ziel opving, was toch anders. Het was het beeld van vóór Gethsemane niet meer. Nauwelijks herkenden ze Jezus, en toen ze meenden hem te herkennen, aarzelden ze nog. Maria kon hem voor den hovenier aanzien; de jongeren die naar Emaus gingen, den weg met hem opwandelen, en zelfs met hem aansitten, zonder te merken, dat het Jezus was; en 's avonds in de oppersaal wordt die twijfel bij de jongeren wel overwonnen, maar ook onder hen blijft er toch één nog weerstand bieden. Hij was er de eerste maal niet bij, maar dit stond bij hem vast: hij kon, hij zou niet gelooven, eer hij in de wonden van Jezus hand zijn vinger had gestoken. Nu bevreemdt die aarzeling niet. Zelfs op